

Asia: VN/26814/2024

Koulutustarpeen ennakointimalli

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot työryhmän esityksestä

Pirkanmaan ELY-keskus yhtyy Pirkanmaan liiton näkemykseen, että alueellisten ennakkoinnin vastuutahojen näkemykset ennakointimalliin ovat huomionarvoisia. ELY-keskuksilla on lainmukainen vastuu lyhyen aikavälin alueellisesta työvoima- ja koulutustarpeen ennakkoinnista. Vastaavasti taas maakunnan liiton tehtävänä on vastata aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja osana sitä seurata ja ennakoida aluekehitystä sekä toimintaympäristön ja osaamistarpeiden muutoksia. Näillä perusteilla ELY-keskukset ja Maakuntien liitot olisivat olleet relevantteja tahoja, joita olisi ollut tarkoituksenmukaista lähestyä lausuntopyynnöllä.

Suurimpana puutteena koulutustarpeiden ennakointimallissa näemme alueellisten olosuhteiden huomioimatta jättämisen. Yhdymme tässäkin Pirkanmaan liiton näkemykseen siitä, että eri puolilla Suomea koulutus- ja osaamistarpeet poikkeavat toisistaan. Tämä johtuu esimerkiksi elinkeinorakenteista, väestörakenteista, alueellisesta työnjaosta ja luontaisista kasvuedellytyksistä. Työvoima- ja osaamistarpeita palvelevan koulutuksen kehittämisessä tarvitaan paljon paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä hyvää alueen toimintaympäristön tuntemusta. Pirkanmaan liiton koordinoima monialainen maakunnan koulutusryhmä on esimerkki siitä, miten koulutusta kehitetään eri toimijoiden strategisena yhteistyönä alueellisella tasolla. Lisäksi ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen laajassa alueellisessa sidosryhmäyhteistyössä tuottama Työvoimabarometri on hyvä esimerkki yhteisten työvoima- ja osaamistarpeiden tilannekuvan ja ennakointitiedon tuottamisesta alueilla.

Pirkanmaan ELY-keskus peräänkuuluttaa sitä, että koulutus-, työvoima- ja osaamistarpeiden ennakkoinnissa parhaat tulokset saavutetaan kansallisen ja alueellisen yhteistyön tuloksena. Keskeisinä toimijoina näemme opetus- ja kulttuuriministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, opetushallituksen, maakuntien liitot sekä vuoden 2026 alussa toimintansa aloittavat elinvoimakeskukset. Myös työllisyysalueilla, koulutusorganisaatioilla ja C6-kaupungeilla on tarjolla tietoa, jota voidaan hyödyntää kansallisen tason koulutustarpeiden ennakkoinnissa.

Ennakointimallissa korostetaan korkeakoulutuksen merkitystä. Tämä tukee kansallisesti asetettuja koulutustavoitteita. Huolemme kuitenkin kohdistuu riskiin, että tämän tyyppisen ennakointimallin rakentaminen voi johtaa ammatillisen koulutuksen merkityksen vähenemiseen. Suurin osa maakuntien elinkeinoelämän työvoimatarpeista kohdistuu tällä hetkellä ja lähitulevaisuudessa ammatillisen koulutuksen työpaikkoihin. Ammatilliset osaajat ovat yhteiskunnan selkäranka, joita tarvitaan myös tulevaisuudessa. Mallista tehtävät johtopäätökset saattavat heikentää ammatillisen koulutuksen kehittämistä sekä johtaa resurssien vähenemiseen. Ennakointimalli on myös paikoin vaikeaselkoinen. Vaatii syvää asiantuntijuutta, jotta ymmärtää mallin sisällön. Tämä heikentää merkittävästi mallin käytettävyyttä.

Pirkanmaan ELY-keskus kiinnittää huomiota myös siihen, että valmistelutyöryhmän esittämä ennakointimalli esittää vain tutkintotavoitteiset koulutukset ratkaisuna pitkän aikavälin työvoimatarpeisiin. Työelämä on kuitenkin murroksessa ja työelämän osaamistarpeisiin vastaaminen voi tapahtua hyvinkin monessa tilanteessa ei-tutkintotavoitteisella koulutuksella. Ei-tutkintotavoitteinen koulutus mahdollistaa nopeamman reagoinnin elinkeinoelämästä kumpuaviin työvoimatarpeisiin ja näin ollen edistää ketterämmin työmarkkinoiden kohtaantoa. Tutkintotavoitteisen koulutuksen lisäksi ennakointimallissa tulisi huomioida laajempi, myös erilaiset osaamista täydentävät ei-tutkintotavoitteiset koulutukset.

Lausunnonantajan näkemykset koskien koulutustarpeen ennakoinnin periaatteita

-

Lausunnonantajan näkemykset koskien koulutustarpeen ennakointimallin toteutusta

-

Lausunnonantajan näkemykset koskien työryhmäraportin mukaisen perusskenaarion ennakointitulosta

-

Huttunen Marja
Pirkanmaan ELY - Työllisyys, yrittäjyys ja osaaminen yksikkö